

Willem Twee muziek en beeldende kunst

ACTIVITEITENPLAN 2025 - 2028

I. PROFIEL, MISSIE EN VISIE

Profiel Willem Twee

De Stichting Willem Twee muziek en beeldende kunst is hét platform voor muziek en beeldende kunst in 's-Hertogenbosch. Er worden zo'n 250 concerten en 10 exposities per jaar gepresenteerd. Willem Twee muziek en beeldende kunst heeft twee locaties: de voormalige Willem II sigarenfabriek aan de Boschdijkstraat - een monument uit 1893 - en de historische synagoge aan de Prins Bernhardstraat - een monument uit 1823. De sigarenfabriek is de hoofdlocatie van Willem Twee en heeft een Kunstruimte, een Spiegelzaal en het Poppodium met twee zalen. Daarnaast is de sigarenfabriek ook het onderkomen van het Grafisch Atelier, van 35 ateliers van kunstenaars, architecten, vormgevers en filmers, zijn er diverse oefenruimtes voor bands, is er een eetcafé, zijn er 8 vergaderkamers die worden verhuurd en 72 flexwerkplekken die gratis beschikbaar worden gesteld. De synagoge huisvest de Willem Twee Toonzaal en de Willem Twee studio's voor elektronische muziek.

Willem Twee is krachtig, efficiënt, experimenteel en actueel. Daarnaast vormt de organisatie een belangwekkende ontmoetingsplek en geeft hij een impuls aan het kunstklimaat in de stad. De exposities en concerten hebben zowel een lokale en regionale impact als een nationale en internationale uitstraling. We bieden kunstenaars en musici een dynamische plek waar hun werk wordt gepresenteerd aan een zo groot mogelijk publiek. We stimuleren samenwerkingsverbanden met een multidisciplinair karakter en geven extra aandacht aan jonge en vernieuwende kunst.

Verwondering en verrassing vormen kernbegrippen in onze organisatie en er is plaats voor alle disciplines en genres, of het nu graffiti, beeldhouwkunst, schilderkunst, grafiek of pop, dance, klassiek of jazz betreft. Een belangrijk speerpunt binnen de programmering van Willem Twee muziek en beeldende kunst is gericht op 'jonge' en vernieuwende kunst door het organiseren van geconcentreerde en dynamische events, concerten in ieder denkbaar genre (versterkt en onversterkt), workshops, educatie, activiteiten, discussies, lezingen, presentaties, tentoonstellingen en (film)vertoningen. 'Actief beleven' en 'participeren' zijn hierin richtinggevende aspecten. We maken veel ruimte voor cross-overs tussen de verschillende genres binnen de muziek, maar ook tussen muziek, beeldende en grafische kunst, nieuwe mediakunst en film. Samengevat zijn de doelstellingen van Willem Twee muziek en beeldende kunst:

- het stimuleren van jonge en/of vernieuwende kunst en muziek;
- het ontwikkelen van een multi- en interdisciplinair aanbod;
- zoveel mogelijk mensen bereiken en laten zien en horen wat we doen;
- lokaal, bovenlokaal, nationaal en internationaal zichtbaar zijn;
- dit alles realiseren met een diverse samenstelling van het personeelsbestand en een inclusieve organisatie.

Missie Willem Twee muziek en beeldende kunst

Beeldende kunst en muziek kunnen dat uitdrukken wat ons met alleen woorden niet lukt. Het spreekt gebieden in ons aan waarvan iedereen beseft dat die er zijn, maar waar we met de taal die we spreken moeilijk grip op krijgen. Door kunst en muziek te bedenken, te maken, te bekijken of te beluisteren verhogen we de kwaliteit van het leven en het is deze eenvoudige missie die Willem Twee muziek en beeldende kunst huldigt in haar streven om bij te dragen aan een mooiere samenleving.

Visie voor de beeldende kunst

De kunstenaars van deze tijd zijn makers die zich liefst niet laten inperken door labels. Ze voelen niet alleen de vrijheid om zich in alle materialen uit te drukken, maar ook in meer dan één discipline. In de door Willem Twee georganiseerde exposities van de afgelopen jaren kwamen deze mengvormen steeds sterker naar voren. Het discours is veranderd. Ontwikkelingen vinden veel meer in de breedte, tussen de kunstvormen plaats. Tegelijkertijd is de autonomie van het kunstwerk veranderd en verhoudt de kunst zich steeds meer tot de fysieke en maatschappelijke omgeving. Al met al een sterk veranderende wereld waaraan we een gezicht geven in de exposities van de komende jaren. De Kunstruimte, die zich op de eerste verdieping bevindt, is een boegbeeld van monumentale architectuur waarin de sfeer en tal van details van de voormalige sigarenfabriek nog te herkennen zijn. In het verleden heeft de praktijk uitgewezen dat de ruimte een inspirerend en uitnodigend effect heeft op de kunstenaars. Het is tegelijkertijd een lastige ruimte omdat die voor een flink deel wordt bepaald door de vele aanwezige pilaren. Het is juist deze ruimte die we centraal zetten in het beleid van de komende jaren. Monumentaliteit is hierbij een sturende term. Vroeger werd in het katholieke zuiden aan de kunstacademies het vak 'monumentaal' gedoceerd. Dat had sterk te maken met de katholieke kerken die een resultante waren van architectuur, schilderkunst en beeldhouwkunst. Dat vak werd als één vak onderwezen. Naderhand – halverwege de 20e eeuw werden de onderdelen uitgesplitst en verzelfstandigd. De architectuur kwam op zichzelf te staan (in 's-Hertogenbosch was De Bossche school daar uiteindelijk een gevolg van) en dat gold ook voor de schilderkunst en de beeldhouwkunst. Dat monumentale hoort dus typisch bij Zuid-Nederland. Het centraal zetten van dat onderwerp in de exposities van Willem Twee in de ruimte die daar om vraagt – de Kunstruimte – laten wij een sturend principe bij de vraag aan de exposerende kunstenaars om een nieuw werk te maken voor specifiek die Kunstruimte: een monumentaal werk.

En zie, hier komen de twee sturende uitgangspunten voor ons artistieke beleid bij elkaar: interdisciplinair en monumentaal, waarbij monumentaal in de kern óók interdisciplinair was (beeldende kunst, architectuur en beeldhouwkunst) en in feite de interdisciplinariteit tussen beeldende kunst en muziek een uitbreiding en voortzetting in de volle breedte is. We bouwen een kathedraal van een programma waarin klank een vanzelfsprekend onderdeel is. Mooie voorbeelden hiervan ziet u terug in de komende exposities van Mickey Yang en Art van Triest in 2025, Maya Friedman in 2026 en het project met Tomoko Mukaiyama in 2027.

Visie voor de muziek en de Willem Twee studio's

Zoals bij de beeldende kunst al werd geconstateerd, zien we dat ook de autonomie van de muziek veranderd is; steeds meer verhouden kunst en muziek zich tot de fysieke en maatschappelijke omgeving. In dat licht worden concerten steeds meer events waarin is nagedacht over de hele avond, zijn de studio's als ontmoetingsplek van grote betekenis voor de makers en is het belangrijk de uit de studio's afkomstige muziek te koppelen aan een publiek. De componisten van deze tijd zijn makers die zich liefst niet laten inperken door labels. Ze voelen niet alleen de vrijheid om zich in meerdere genres uit te drukken, maar ook in meer dan één discipline. Ook in de muziek is het discours veranderd. Ontwikkelingen vinden veel meer in de breedte, tussen de genres en disciplines plaats. We zien metal-bands zich in de studio's begeven om de elektronische component aan hun muziek toe te voegen, we zien kunstenaars vanuit het Europees Keramisch Werk Centrum de klank van keramiek exploreren en daar muziek van maken, we zien lezingen gekoppeld aan een diner en vervolgens aan concertpresentaties die eindigen in een dansnacht, gerenommeerde musici die zich op het vlak van beeldende kunst bewegen, enzovoort, enzovoort. Aan deze ontwikkelingen willen we dan ook bijdragen met het muziekprogramma van Willem Twee en de Willem Twee studio's. We omarmen en versterken het multi- en interdisciplinaire denken, we bieden makers de kans om hun muziek en kunst te ontwikkelen, te produceren en te presenteren. We kiezen ervoor dit gesprek tussen de kunstvormen in Willem Twee te laten plaatsvinden, óók met het publiek. We omarmen en versterken het multi- en interdisciplinaire denken niet alleen omdat we bovenstaande ontwikkelingen constateren maar óók omdat dit verankerd is in het DNA van Willem Twee. Waar we met een fusie van drie organisaties in 2017 kwamen tot één Willem Twee muziek en beeldende kunst, verbinden we de komende jaren de inhoud: de beeldende kunst en de muziek.

II. ACTIVITEITEN 2025 – 2028

De activiteiten van Willem Twee spelen zich op drie gebieden af: de beeldende kunst, de muziek en de studio's. Hieronder een beschrijving van de plannen voor 2025 - 2028 binnen deze drie gebieden.

A. BEELDENDE KUNST

Willem Twee slaat een boeiende nieuwe weg in met de toekomstige tentoonstellingen. Met ingang van 2024 worden ze samengesteld rondom één centraal seizoensthema. Elk thema weerspiegelt actuele maatschappelijke en culturele ontwikkelingen. We creëren tien tentoonstellingen per jaar: vijf in de Kunstruimte en vijf in de Spiegelzaal. Het totale aantal exposities is teruggebracht tot deze tien kernexposities om meer aandacht te kunnen geven aan de inhoud en de kwaliteit van iedere expositie. Met de veranderde uitgangspunten wordt er voor iedere expositie nieuw materiaal gemaakt waardoor de financiële middelen op een andere wijze worden aangewend.

In de Spiegelzaal richten we ons op jong talent. De Kunstruimte staat ten dienste van mid-career kunstenaars. In ons randprogramma bieden we verdieping en verrijking op de tentoonstellingen en thema's door lezingen en rondleidingen.

Het artistieke programma van Willem Twee Kunstruimte omvat, behalve tentoonstellingen in de Kunstruimte en de Spiegelzaal, ook een publieksprogramma en een aantal concerten (die overigens uit de begroting van de afdeling muziek worden betaald). Het jaarprogramma loopt in de regel van september tot juli. Daarnaast organiseert Willem Twee het project Glashelder (een jaarlijks project waarin iedere zes weken op drie verschillende plekken – het stadhuis, de portiersloge en het 'aquarium' in Willem Twee - kleine exposities worden georganiseerd door Bossche kunstenaars) en de Jheronimus Atelierprijs.

Het kunstprogramma wordt samengesteld door hoofdcurator Linda Köke, met als klankgroep de artistiek directeur en een panel van experts. Om de twee jaar nodigt Willem Twee Kunstruimte twee junior-curators uit die het programma van de Spiegelzaal vormgeven. Incidenteel werken wij daarnaast samen met gastcurators.

Tentoonstellingsprogramma Kunstruimte 2025 - 2028

De seizoensthema's die we hieronder beschrijven, volgen deels actuele, maatschappelijke ontwikkelingen anno januari 2024. Hoewel deze thema's de speerpunten voor de komende jaren vormen, kunnen nieuwe ontwikkelingen er uiteraard toe leiden dat ze bijgesteld worden. Om die reden staan wij onszelf de disclaimer toe dat de thema's en daarmee bepaalde presentaties in de komende jaren mogelijk anders kunnen veranderen. Verder betreffen de onderstaande plannen de kernexposities in de kunstruimte. Het programma in de Spiegelzaal wordt op kortere termijn georganiseerd.

2024 – 2025 Thema: Spaces of Resilience

Solo-tentoonstelling Reinier Vrancken

Solotentoonstelling Art van Triest

Solotentoonstelling Mickey Yang

Groepstentoonstelling We shouldn't even be here

Groepstentoonstelling kunstenaarscollectief Zuiver

Spaces of Resilience

We leven in een tijd die voor een deel beheerst wordt door klimaatverandering en oorlogsgeweld, en waarin toenemende polarisatie de samenleving in tweeën dreigt te splitsen. Soms dreigen we het vertrouwen te verliezen dat we het tij kunnen keren. Hoe kunnen we ons staande houden in deze woelige tijden. Hoe bewaken we onze noodzakelijke veerkracht? Wellicht door weerstand te bieden.

Willem Twee wil daarvoor de ruimte bieden: Spaces of Resilience. In deze veranderende wereld treden kunstenaars als sociale actoren van de veerkracht op de voorgrond en tonen ons hoe we ons teweer kunnen stellen. De Spaces of Resilience die de kunstenaars in Willem Twee presenteren, verbeelden het ervaren van weerstand en het bieden van weerstand. Ze tonen ons op inspirerende wijze hoe wij staande kunnen blijven in de veranderende context van onze samenleving.

2025 – 2026 Thema Seizoen: *What lies beneath*

Solotentoonstelling Wessel Verrijt

Solotentoonstelling Nino Basilashvili

Solotentoonstelling: Werkperiode Maya Fridmann in coproductie met MFF

Gro2025-epstentoonstelling Janina Frye, Ajla R. Steinvåg, Froukje de Boer en Isabelle Andriessen

Collectief project: Draden van ons slavernijverleden

What lies beneath

Voor *What lies beneath* nodigt Willem Twee kunstenaars uit die de dingen die onder het oppervlak naar boven halen. Soms zijn ze bewust weggestopt, soms onopvallend in de vergetelheid geraakt. Deze dingen kunnen zowel persoonlijk, als de bredere maatschappij aangaan. Denk aan het verscholen of verborgen liggen van delen van je identiteit en afkomst, zoals Maya Fridman die via rituelen een 'herordering van persoonlijke herinneringen' in haar werk oproept; of delen van de geschiedenis die weg zijn gestopt zoals het slavernijverleden, wat we diep onderzoeken met deelname aan het project Draden van ons Slavernijverleden binnen de provincie Noord-Brabant. De vorm waar deze kunstenaars voor kiezen weerspiegelt ook die inhoud. Zo gebruiken Ajla R. Steinvåg, Froukje de Boer, Isabelle Andriessen en Janina Frye in hun groepsexpositie een wetenschappelijke vormtaal. Deze vormtaal brengt in de wetenschap letterlijk verscholen dingen aan het licht, maar zij gebruiken deze eigenschappen ook om niet alleen visueel dingen, maar ook inhoudelijk verscholen dingen zichtbaar maken.

2026 – 2027 Thema Seizoen: *We are the house*

Solotentoonstelling Nadia Naveau

Groepstentoonstelling November Music co-curated with iii

Solotentoonstelling Susanna Inglada

Tentoonstelling/experimentele presentatie Tomoko Mukaiyama coproductie met TMF

Tentoonstelling collectief project Leuven en Trier

We are the house

In *We are the house* neemt Willem Twee Kunstruimte gedurende het seizoen 2026-2027 de centrale waarde over van kunstenaar en muzikant Tomoko Mukaiyama, die het hele seizoen verbonden is aan het artistieke programma van Willem Twee. In Mukaiyama's optiek maakte de recente pandemie duidelijk dat er geen vrijheid is zonder een vrije publieke ruimte. De kunstenaar begeeft zich in die ruimte en opent deze voor dat wat (nog) niet gedacht, gehoord, verbeeld of gedaan kon worden. 'We' in de titel refereert aan de kracht van collectiviteit en samenwerking en legt de nadruk op het delen van kennis. 'The House' is de vrije ruimte die nodig is om kunst te maken en te ervaren. Het is een plaats met creatieve potentie, waar fantasie, magie en opwindende kans krijgen om naar voren te treden. Tegelijkertijd is 'The House' een omstreden begrip in een tijd waarin definities van thuis, stabiliteit en vertrouwde doorlopend veranderen. Want wat maakt een huis? Is het de verzameling muren, de geur die er hangt, de geluiden die klinken, of juist de mensen die het huis bewonen of bezoeken? In het jaarthema *We are the house* wordt deze meerduidigheid juist als ruimte ingezet om onze blik te verruimen en ideeën opnieuw te construeren. 'Dit om ongedwongen te kunnen denken over, en te experimenteren met het knooppunt waar kunst, leven, het esthetische en ethische elkaar ontmoeten,' aldus Mukaiyama.

2027 – 2028 Thema Seizoen: Meditations on our Doomsday

Solotentoonstelling: Willem de Haan of Bram Braam

Groepstentoonstelling: November Music – Yuri Landman / Cathy van Eck / Foreign Bloom

Solotentoonstelling – januari t/m maart 2028

Groepstentoonstelling EKWC Soundlab coproductie met EKWC

Tentoonstelling in coproductie met Best Kept Secret festival

Meditations on our Doomsday

In het seizoensthema *Meditations on our Doomsday* nodigt Willem Twee kunstenaars, makers en muzikanten uit die hun reflecties geven op het onvermijdelijk einde der tijden. Is de dag des oordeels een vast punt dat we op onze kalenders kunnen markeren, of is het een geleidelijke overgang die we pas doorgronden als het te laat is?

De kunstenaars reflecteren op onze nalatenschap. Wat heeft die nog voor betekenis? Is straks alles wat we bereikt hebben, tenietgedaan? Of biedt zelfs het einde der tijden ergens, ooit een nieuw, volstrekt ongewis begin? De kunstenaars bieden hun subjectieve antwoorden op deze vragen via artistieke 'meditaties' op dit thema.

Randprogramma

Publieksprogramma bij elke tentoonstelling

Bij elke tentoonstelling in de Kunstruimte ontwikkelen we een publieksprogramma. Dit programma biedt een inhoudelijke verdieping of aanvulling op de tentoonstelling en past binnen onze kernwaarde 'verdieping en verrijking'. Het publieksprogramma wordt ontwikkeld samen met de betrokken kunstenaar(s), de film- en muziekprogrammeurs van Willem Twee en andere partijen die gevestigd zijn in de Willem Twee Fabriek, zoals het Grafisch Atelier Den Bosch. Publieksactiviteiten houden het momentum hoog en maken de tentoonstelling levendig.

Concerten

Vanaf 2024 organiseren we structureel concerten in de Kunstruimte. Met ingang van seizoen 2024-2025 vinden er vier concert(reeks)en per jaar plaats in de weekenden tussen de tentoonstellingen. Willem Twee muziek en beeldende kunst zal als brede organisatie multi- en interdisciplinaire events programmeren. Hierbij werken de curators nauw samen met een groep muziekprogrammeurs om een selectie te maken van muzikanten die op het grensvlak van beeldende kunst werken. De concerten passen in het centrale seizoensthema van de Kunstruimte, om de inhoudelijke binding met het kunstprogramma te bestendigen.

Kijken naar Kunst van Nu

Het lezingprogramma Kijken naar Kunst van Nu is ontwikkeld door Marie-josé Eijkemans (kunsthistorica, voormalig hoofd educatie bij Museum de Pont) en vindt sinds 2019 plaats naar aanleiding van een van de exposities in Willem Twee Kunstruimte. De workshop wordt zes keer per jaar georganiseerd en omvat een interactief gesprek rondom een conversation piece uit de huidige tentoonstelling. De kunstenaar is bij deze workshops ook aanwezig.

Filmscreening i.s.m. Verkadefabriek

Met ingang van 2024 werkt Willem Twee Kunstruimte samen met Verkadefabriek Den Bosch om gezamenlijk een kunstgerelateerd filmprogramma te presenteren. Drie tot vier keer per jaar tonen we gezamenlijk een film op een van de locaties, afhankelijk van de filmrechten en faciliteiten. De selectie wordt gemaakt door Willem Twee curator Linda Köke en Verkadefabriek-filmprogrammeur Jan van den Brink. Met ingang van 2024-2025 vinden deze films ook aansluiting bij het seizoensthema van Willem Twee Kunstruimte.

Overige projecten

Jheronimus Atelierprijs | Jaarlijks wordt de Jheronimus Atelierprijs uitgereikt aan 'de meest veelbelovende' afstudeerder van St. Joost School of Art & Design 's-Hertogenbosch. De winnaar wordt gekozen door St. Joost, Gemeente Den Bosch en Willem Twee. De prijs bestaat uit ateliergebruik voor één jaar in de Willem Twee Fabriek, een budget voor de productie van nieuw werk en aanschaf materialen, en een maandelijks begeleiding door de curator van Willem Twee.

Glashelder | Glashelder is een project voor en door kunstenaars uit Den Bosch door Willem Twee Kunstruimte, gemeente 's-Hertogenbosch en de Atelier Beheer Stichting. Om de zes weken presenteert steeds een andere kunstenaar diens werk op drie verschillende plekken achter glas: in de voormalige etalage van de Willem Twee Fabriek, in 'het Aquarium' in de Spiegelzaal van Willem Twee en in de vitrinekast van de Bossche wethouder Cultuur, Duurzaamheid en Leefomgeving op het Stadhuis.

World Press Photo | Sinds 2018 is Willem Twee erkende locatie van World Press Photo. De komende jaren zal de World Press Photo Exhibition worden georganiseerd in de Toonzaal. Niet alleen kan het artistieke programma in de Kunstruimte en Spiegelzaal zo zich blijven richten op de centrale beleidslijnen, maar maakt ook een nieuwe groep bezoekers kennis met de Toonzaal en haar unieke karakter en programma en trekt het een grotere groep bezoekers wegens haar gunstige ligging achter het Designmuseum in het centrum van Den Bosch.

Samenwerkingspartners beeldende kunst

Grafisch Atelier Den Bosch, Sundaymorning@ekwc Oisterwijk, festival November Music, Design Museum, Verkadefabriek, SEA Foundation (Tilburg), ClubSOLO (Breda), De Cacaofabriek (Helmond), KOP (Breda), Kunstpodium T (Tilburg), Park (Tilburg), Witte Rook (Breda), talenthub Inversie, De Pont in Tilburg, de Rabobank Kunstcollectie in Zuid-Nederland, SMAK in Gent, MHKA in Antwerpen, Museum M, STUK en Cas-co in Leuven, Kunsthalle Trier en Kunstverein Trier Junge Kunst.

B. MUZIEK

De muziek wordt bij Willem Twee op diverse podia uitgevoerd: we organiseren concerten in de grote en de kleine zaal van het poppodium. Bij grotere evenementen (zoals dans- of dance-events) betrekken we het eetcafé en de Spiegelzaal waarbij we de gehele benedenverdieping inzetten als podium. Daarnaast organiseren we concerten in de Toonzaal en in de aangrenzende foyer. In de zomerperiode organiseren we samen met Theater aan de Parade de Tuinsessies, een reeks van 10 zomerconcerten in de buitenlucht.

Het oorspronkelijke uitgangspunt van de fusie in 2017 was dat je ongeacht het genre musici, ensembles of bands laat spelen op het podium dat akoestisch het beste past bij het optreden. Gaandeweg de jaren slagen we daar meer en meer in. Singer-songwriters staan op het podium van de Toonzaal, versterkte hedendaagse muziek vindt plaats in het poppodium, er zijn concerten in de Kunstruimte en bijzondere jazzoptredens in het poppodium. Het kruislings programmeren blijkt een succesvolle formule waarmee we de unieke eigenschappen van onze podia op vaak verrassende wijze kunnen benutten. Deze lijn willen we in de jaren 2025 – 2028 voortzetten. We streven niet zozeer naar méér concerten, maar naar een betere afstemming en een grotere samenhang; avontuurlijk en interessant voor een nieuw en nog groter publiek.

'Overspraak'

De concerten die we programmeren zijn onderverdeeld in acht genres waarbij de programmeurs de opdracht hebben om onderling samenwerkingsverbanden te ontwikkelen en de grenzen van de diverse genres te verleggen. De genres die we hanteren zijn klassiek, actueel, jazz, elektronisch, pop/divers, heavy en metal, dance/dans en urban. Zes keer per jaar vindt er een programmeurs-overleg plaats waaraan ook de curatoren van de beeldende kunst én de marketing/communicatie-medewerkers deelnemen; dit om zoveel mogelijk 'overspraak' te organiseren. Daar zijn in de afgelopen jaren al diverse nieuwe initiatieven uit voortgekomen die grensverleggend waren, zoals Tumult (avonden waarin elektronische muziek en jazz een geheel vormen), het Requiem van Brahms in de Kunstruimte in combinatie met een beeldende kunstperformance die uit de toen lopende expositie van Cecilia Rebergen voortkwam, en Støring (een metal/beeldende-kunsthier festival waarin de mens in psychische nood centraal staat). Dit vertrekpunt van hechte samenwerking en het zoeken naar gemeenschappelijke gebieden, gaat in de periode 2025 – 2028 een belangrijke rol spelen.

Eerste stappen richting stadsprogrammering

De in de afgelopen jaren opgebouwde samenwerking met Theater aan de Parade wordt verder doorontwikkeld. Willem Twee heeft samen met Theater aan de Parade een programmeur aangesteld (Gert Gering) die de klassieke en hedendaagse muziek op beide plekken programmeert en onderdeel uitmaakt van beide programmateams. Willem Twee stuurt de programmeur aan (omdat daar de meeste kennis van klassieke en hedendaagse muziek in huis is). De kosten van de programmeur worden gedeeld (Theater aan de Parade 3/5 en Willem Twee 2/5 van de kosten). Verder is met Theater aan de Parade afgesproken dat ook de andere genres in gemeenschappelijkheid kunnen plaatsvinden waarbij de Pleinzaal en Grote zaal van het theater beschikbaar zijn. Per concert wordt dan gekeken welk label wordt gevoerd (van één van de twee organisaties of van beide tezamen) en worden marketing- en publiciteitswerkzaamheden gezamenlijk uitgevoerd. Deze hechte samenwerking is een eerste stap in de richting van een programmering die de hele stad bedient en waarin we optimaal gebruik maken van elkaars mogelijkheden om een zo groot mogelijk publiek te bereiken. We kijken waar een concert het beste tot zijn recht komt en onder welk label het naar buiten wordt gebracht. De identiteit van de verschillende organisaties blijft te allen tijde beschermd, maar het gezamenlijk optrekken betekent dat er in 's-Hertogenbosch een afgestemd programma vorm krijgt.

concerten

Willem Twee organiseert jaarlijks zo'n 240 concerten. Circa 110 concerten vinden plaats in de Toonzaal en de aangrenzende foyer, 110 concerten in de kleine en grote zaal van het Poppodium, 10

concerten in de Kunstruimte en 10 concerten in de buitenruimte (de Citadel en Kloosterhotel de Soete Moeder). Een selectie van de reguliere concerten en alle buitenconcerten worden samen met Theater aan de Parade georganiseerd.

De kern van het muziekprogramma op het poppodium omvat de genres pop, heavy, dans/dance en urban. Eens per week wordt er een dans- of danceprogramma geprogrammeerd, waarbij het dansprogramma de focus legt op de bezoeker en het danceprogramma de focus op de dj. Twee keer per maand is er een heavy programma (vaak op zondagmiddag) waarmee Willem Twee zich sterk onderscheidt van andere poppodia. Het urban-programma vindt eens per maand plaats en één à twee keer per week klinkt er een popprogramma. Uitgangspunten bij het poppodium zijn:

- Aandacht geven aan aanstormend talent;
- Ruim baan geven aan lokale en regionale opkomende acts;
- Balans tussen gevestigde namen en nieuwe acts;
- Ambitie voor het poppodium is vooral lokaal en regionaal gericht.

Bij de concerten in de Toonzaal gaat het om de genres klassiek, actueel, elektronisch en jazz. Het klassieke programma is vooral gericht op de vaak wat minder courante oude en klassieke muziek. Naast enkele concerten met oude muziek (veelal in samenwerking met de Organisatie Oude Muziek) worden werken geprogrammeerd uit alle stijlperiodes. Hiermee bedient Willem Twee zijn publiek op muziek die buiten het geijkte repertoire (veelal klassiek-romantisch) van de meeste concertzalen ligt. Een belangrijk accent ligt bij de actuele muziekconcerten in de Toonzaal. Van oudsher is de Toonzaal een centrum voor hedendaagse muziek waar binnen de programmering ook in de komende jaren een grote nadruk op wordt gelegd. Samen met de bijzondere concerten die door de studio's georganiseerd worden, staat er een programma dat recht doet aan de muziek van deze tijd. Met grote regelmaat worden werken van grote componisten gespeeld, die vaak bij het grote publiek (nog) onbekend zijn. De jazzconcerten zijn de afgelopen jaren omgevormd van een gemiddelde en bekende Nederlandse signatuur tot een werkelijk hedendaagse programmering met concerten van musici die grenzen verleggen binnen het genre. Een flink aantal concerten wordt ook gecombineerd met concerten die door de studio's worden georganiseerd (zie onder studio's) wat het geheel een nog experimenteler karakter geeft.

Uitgangspunten bij het programma van de Toonzaal zijn:

- Aandacht geven aan jonge getalenteerde musici;
- Ook hier een balans tussen gevestigde namen en nieuwe solisten en ensembles;
- Ambitie voor de Toonzaal is vooral regionaal en nationaal gericht;
- Mede door de combinatie van de actuele concerten met de concerten van November Music die in de Toonzaal worden gepresenteerd, wil het podium het gezicht voor de hedendaagse muziek in Zuid-Nederland zijn.

Naast de concerten in het Poppodium en de Toonzaal vinden er maandelijks concerten in de Kunstruimte plaats die gekoppeld zijn aan de exposities (zie onder beeldende kunst).

Tot slot zijn er de concerten die in de zomer met Theater aan de Parade worden georganiseerd in de tuinen van de Citadel en het Kloosterhotel de Soete Moeder. Tien buitenconcerten die we de komende jaren willen continueren: toegankelijke luisterconcerten in een mix van allerlei genres.

C. WILLEM TWEE STUDIO'S

Binnen Willem Twee vormen de Willem Twee studio's een belangrijke en opvallende afdeling. De studio's met unieke historische elektronische apparatuur uit de jaren '50, '60 en '70 zijn in de afgelopen acht jaren uitgegroeid tot een plek die wereldwijd bekend is geworden. Vele artiesten, instanties en kunstenaars uit binnen- en buitenland komen naar 's-Hertogenbosch om de studio's te bekijken, er te werken en zich te presenteren. Ze komen uit alle windhoeken en hebben één ding gemeen: ze zijn allemaal laaiend enthousiast over de plek, de apparatuur en het hartelijke Brabantse welkom.

De studio's zijn gevestigd op de bovenverdieping van de Willem Twee toonzaal. Er zijn twee hoofdstudio's; een 'klassieke' analoge studio en een modulaire synthesizer studio. De positionering van de Willem Twee studio's heeft zich afgespeeld in drie richtingen: lokaal hebben we ons op alle mogelijke manieren kunnen verbinden aan de directe omgeving (speciale soldeeravonden, cursussen, workshops, projecten met jonge dj's, begeleiding van jong talent, de koppeling aan November Music, open monumentendag en dagen voor middelbare scholieren, et cetera), nationaal door structurele samenwerkingsverbanden op te bouwen met de conservatoria van Den Haag, Enschede, Utrecht en Tilburg en met grotere festivals en instanties (Beeld en Geluid Museum, Gaudeamus, Draaimolen festival) en internationaal door ons te verbinden aan invloedrijke studio's in Stockholm en Essen en het internationale artist-in-residenceprogramma in samenwerking met het Institut Francais. Dat heeft geleid tot vele artists-in-residence die afgelopen jaren in de Willem Twee studio's hebben gewerkt en ons meenamen in hun internationale netwerk. Mede daardoor zijn de Willem Twee studio's inmiddels uitgegroeid tot een internationaal gerespecteerd en toonaangevend instituut voor (analoge) elektronische en elektro-akoestische muziek. Per 1 januari 2024 hebben we nog twee verdiepingen aan de studio's kunnen toevoegen waardoor we er zes individuele werkplekken bij krijgen, over een lesruimte beschikken voor workshops en masterclasses en over een verdieping waar artists-in-residence kunnen verblijven zodat we niet meer elders onderdak hoeven te zoeken. Al met al gaan de Willem Twee studio's, net als het EWKC voor keramiek in Oisterwijk en het Textielmuseum voor textiel in Tilburg, als wereldwijd bekend kern- en kenniscentrum fungeren voor analoge elektronische muziek.

Activiteiten binnen de ontwikkelingsfunctie

a. Artist in Residence-programma

Het artist-in-residenceprogramma van de Willem Twee studio's geeft de makers de mogelijkheid om zich gedurende een beperkte tijd onder te dompelen in de analoge elektronische wereld en daar (in hetzelfde pand) ook te verblijven: een tijdelijke woon- en werkplek dus. In die tijd kunnen ze zich volledig te focussen op de ontwikkeling van nieuwe klanken met historische apparatuur, onderzoek doen of nieuw werk tot stand doen komen. De afgelopen jaren hebben we veel kennis opgedaan met vele residenties. De residenties komen vooral tot stand met externe organisaties waarmee nauw wordt samengewerkt zoals de festivals Drift, Moers, November Music, organisaties als Gaudeamus en het Institut Francais (dat jaarlijks vier residenties bekostigt). De omstandigheden voor de residenten zijn nagenoeg ideaal en we denken onze ambities de komende jaren dan ook goed te kunnen vormgeven. De geselecteerde deelnemers ontvangen professionele technische en inhoudelijke begeleiding. De afgelopen jaren hebben we met internationale uitwisselingsprojecten gezien hoe de artiestenmobiliteit goed tot stand kan worden gebracht. Vooral de inmiddels opgebouwde relatie met het Institut Francais zorgt voor een constante stroom van residenten uit zowel Frankrijk als Italië.

Beoogd resultaat: vanaf 2025 willen we het aantal residenties met 1 laten groeien. In 2025 ontvangen we 10 residenten, in 2026 zijn dat er 11, in 2027 12 en in 2028 ontvangen we 13 residenten.

Lange termijnvisie: kennisborging, internationale uitwisseling, artiestenmobiliteit, innovatie door onderzoek, dit zijn de termen waarlangs de studio's zich als internationaal kenniscentrum ontwikkelen en waarmee de studio's dé plek vormen om (analoge) elektronische muziek tot ontwikkeling te brengen.

b. Verhuurprogramma studio's

De Willem Twee studio's zijn inmiddels wereldwijd bekend en van heinde en ver komen dan ook makers naar de studio's om hun klanken te ontwikkelen; ongeveer tweederde komt uit het buitenland (Europa en alle andere werelddelen), het andere deel uit Nederland. De analoge synthesizers en andere elektronische instrumenten zijn ongelooflijk populair onder jonge (pop)musici. Er zijn amper werkplekken waar jonge makers aan de slag kunnen. De Willem Twee studio's beogen de komende jaren het aandeel van jonge en Nederlandse makers binnen het verhuurprogramma sterk te kunnen vergroten doordat op de tweede verdieping zes individuele werkplekken met een klein analog instrumentarium zijn gecreëerd. Door een lage prijsstelling van de individuele werkplekken worden de Willem Twee studio's nog interessanter voor de directe lokale en regionale omgeving. Bovendien bevorderden we op deze wijze de doorstroom naar studio's 1 en 2.

Beoogd resultaat: We streven naar in totaal 225 verhuringen in 2025 voor de twee studio's en de individuele werkplekken, 270, 315 en 350 verhuringen voor de jaren 2026, 2027 en 2028.

Lange termijnvisie: positionering wereldwijd verder uitbouwen, opbouw ontmoetingsplek, inspiratieplek zijn voor jonge mensen die de elektronische muziek in willen.

Educatieve activiteiten

a. Workshops

Met ingang van dit jaar zijn er twee verdiepingen aan de Willem Twee studio's toegevoegd. Naast de zes individuele werkplekken op de tweede verdieping, is daar ook een lesruimte gecreëerd waar de workshops kunnen worden gegeven. De workshops zijn grotendeels gericht op het leren werken met de apparatuur in de studio's, op het opleiden van jonge dj's, en verdiepende workshops voor gevorderden. De doelgroep is breed, van (semi) professionele makers uit zowel de muziek als de beeldende kunst, theater en filmwereld tot liefhebbers van analoge elektronische muziek. Na het volgen van de workshop heeft de deelnemer genoeg bagage om zelfstandig in de studio's aan het werk te gaan om aan eigen projecten te werken. De tweede soort workshops is bedoeld voor degenen die al meer thuis zijn in het studiowerk en daarin verdieping zoeken. De workshops zijn in reeksen van avonden opgebouwd of soms in een paar dagen.

Beoogd resultaat: van 2025 tot en met 2028 worden ieder jaar 42 workshops gegeven (buiten de zomerperiode één per week) waar in totaal 250 mensen aan deelnemen: 83 voor de workshops van 4 uur en 167 voor de workshops van 8 uur.

Lange termijnvisie: De workshops zijn erg laagdrempelig. Iedereen van jong tot oud en van amateur tot professional kan aan het gros van de workshops deelnemen. Een dergelijk breed draagvlak vormt de basis van waaruit studenten voortkomen die vervolgens weer professional worden. De workshops vormen de brede basis die voor de gehele infrastructuur van groot belang is. Vooral ook omdat een deel van de belangstellenden uit een popomgeving komt waar laagdrempeligheid erg belangrijk is.

b. Jong talent

In Willem Twee studio's worden veel jonge talenten begeleid in hun ontwikkeling. De talenten komen vaak van Music Hub Brabant en zullen in de komende jaren ook uit de Music Hub Zuid-Nederland voortkomen. De jonge talenten – die zich allen hebben gericht op de ontwikkeling van (analoge) elektronische muziek – leren om met het instrumentarium om te gaan, worden technisch begeleid op hoog niveau en krijgen coaching op hun ondernemerschap, hun kunstenaarsschap en hun zakelijke kwaliteiten. Daarnaast biedt het netwerk van aan Willem Twee verbonden festivals en podia mogelijkheden tot een nationale en soms internationale carrière.

Beoogd resultaat: ieder jaar zullen twee talenten worden geselecteerd voor het begeleidingsprogramma. In de periode 2025 - 2028 zijn er dus 8 talenten die aan het begeleidingsprogramma deelnemen.

Lange termijnvisie: het zijn de talenten die de potentie hebben straks 's-Hertogenbosch en de provincie Noord-Brabant op de wereldkaart zetten. Grote namen zijn hierin verborgen. Het goed begeleiden van deze talenten en het eigen netwerk gebruiken om hen een internationaal podium te bieden vergroot deze mogelijkheden.

c. Studenten

Sinds 2018 ontvangen wij jaarlijks de eerste en soms tweede jaars studenten van de conservatoria het Koninklijk Conservatorium (Den Haag), ArtEZ (Enschede), HKU (Utrecht), AMPA (Tilburg) en de Rockacademie (Tilburg). Daar komt dit jaar de Metal Factory bij. De studenten maken kennis met de studio's en worden een dag lang ondergedompeld in het analoge elektronische universum.

Beoogd resultaat: In de jaren 2025 – 2028 maken jaarlijks 32 studenten intensief kennis met de studio's.

Lange termijnvisie: Het zijn de studenten die zonder vooroordeel de studio's ingaan en daar gewoon hun muziek maken en bestuderen. Het zijn de studenten die de grenzen als eerste weten te slechten tussen klassiek/hedendaags en dance/popcomponeren. In die zin zijn zij van cruciaal belang voor de studio's die immers een plek beogen te zijn waar de grenzen tussen de genres vervagen en men elkaar kan inspireren. In de doorlopende lijnen van amateur -> student -> talent -> professional heeft de student een spilfunctie; vooral omdat juist daar nog niet alles is uitgekristalliseerd.

Presentatie-activiteiten

a. Toonzaal

Tien maal per jaar organiseren de Willem Twee studio's een presentatieavond in de Toonzaal. De avonden bieden een overzicht van wat er zoal in de studio's wordt gemaakt, welke ontwikkelingen er plaatsvinden en bieden de mogelijkheid om de meest succesvolle resultaten van de residenties, uitwisselingsprogramma's, educatieve trajecten en individuele verhuringen over het voetlicht te brengen. De avonden zijn vooral ook ontmoetingsgericht. De inmiddels opgebouwde club van liefhebbers wordt de komende jaren gestaag verder uitgebouwd.

Beoogd resultaat: In 2025 – 2028 organiseren we ieder jaar 10 avonden waar gemiddeld zo'n 55 mensen op afkomen.

Lange termijnvisie: met de presentatieavonden ontstaat geleidelijk aan een bekende ontmoetingsplek voor elektronische muziek buiten de Randstad. Vele randstedelingen weten hun weg naar deze avonden te vinden. Deze hotspot voor elektronische muziek in Zuid-Nederland heeft grote betekenis voor de lokale omgeving en voor de landelijke bekendheid van de studio's. Bovendien is het een plek waar jong en oud, klassiek en pop elkaar weten te vinden.

b. Poppodium

Het Willem Twee poppodium heeft vooral een naam op rock- en metalgebied en laten het nu juist deze genres zijn die steeds mee geïnteresseerd raken in de elektronische muziekbeleving. Diverse metalband wisten hun weg naar de studio's al te vinden. Het is onze ambitie om deze liefhebbers een plek te bieden waar ze binnen hun genre weer vernieuwingen kunnen aanbrengen en de resultaten daarvan te presenteren op ons poppodium. Daarnaast werken talloze dj's in de studio's en leiden we jonge dj's op. Deze groep van circa 30 jonge dj's presenteert zich 6 keer per jaar in de open-up-avonden van het poppodium: gratis toegankelijke avonden voor hip-hoppers en dj's die zichzelf daar presenteren.

Beoogd resultaat: In 2025 presenteren we 2 elektronische muziekevents in alle zalen van het poppodium en 6 open-up-avonden waar we in totaal zo'n 800 bezoekers verwachten. Dat doen we ook in de jaren 2026, 2027 en 2028.

Lange termijnvisie: verbinding leggen tussen de klassieke-elektronische muziek in de Toonzaal en de popkant (elektronische metal) en jonge dj's (dance) in het poppodium, meer jongeren verbinden aan de studio's en daarmee aan Willem Twee; broedplaats zijn van de elektronische muziek.

c. Kunstruimte

De exposities in de Kunstruimte staan voor een deel in het teken van het onderzoeken van de ruimte tussen muziek en beeldende kunst. In dit interdisciplinaire gebied zijn vele makers actief, zowel vanuit de beeldende kunst als vanuit de muziek. Daar waar mogelijk worden aan de exposities – en vooral aan de exposities waarin dit tussengebied het onderwerp is – concerten toegevoegd die in de Kunstruimte worden georganiseerd. Zo zullen Maya Fridman (in 2026) en Tomoko Mukaiyama (in 2027) hun opwachting maken in multidisciplinaire settings waarbij ze ook de artist-in-residence zijn. Deze Kunstruimte-concerten becommentariëren de exposities waar ze tegelijkertijd onderdeel van zijn. De kosten voor deze hiervoor zijn opgenomen in de beeldende kunstbegroting.

Beoogd resultaat: jaarlijks worden 1 expositie en 6 concerten in de Kunstruimte georganiseerd met in totaal 2200 bezoekers in 2025, 2450 bezoekers in 2026, 2650 in 2027 en 2950 in 2028.

Lange termijnvisie: Kunstruimte tot een plek maken waar muziek en beeldende kunst één vanzelfsprekend geheel vormen, muziek en beeldende kunst nader tot elkaar brengen en het gebied daartussen tot onderwerp maken.

Samenwerkingspartners studio's

De structurele samenwerkingspartners voor de komende jaren zijn (in willekeurige volgorde) Institut Francais, November Music, Drift, Gaudeamus, EMS in Stockholm, Folkwanghochschule für Musik in Essen, ADE Amsterdam, Draaimolen festival, TMF Tomoko Mukaiyama Foundation, Huis73, Jukebox, MFF Maya Fridman Foundation, Verkadefabriek, Theater aan de Parade, Mojo, Music Hub Brabant, Music Hub Zuid, afdeling Sonologie (Koninklijke Conservatorium Den Haag), AMPA, ARTEZ, HKU, EKWC, Sonic Acts, Instituut voor Beeld & Geluid en het Designmuseum.

III. VISIE OP PUBLIEK

Willem Twee omarmt de grote verscheidenheid van het Bossche cultuurpubliek en bedient met zijn totale programmering in principe alle leeftijden. Met de twee disciplines kunst en muziek bestrijken we een groot veld: van barok tot queer punk, van spraakmakende monumentale beeldende kunst tot audio-art, van polyfone muziek tot analoge klankbewerking. Deze brede oriëntatie spreekt een even breed georiënteerd publiek aan.

Willem Twee werkt intensief samen met marketeers van collega-instellingen in Den Bosch. Dit gebeurt onder meer in het kader van het Culturele Doelgroepenmodel. Hierin worden 11 verschillende culturele doelgroepen onderscheiden o.a. naar rato van hun leeftijd, huishoudgrootte, bestedingsruimte, participatie en bezoek aan culturele activiteiten. Door ervaringen, inzichten en – op gepaste wijze – ook data te delen zijn we meer en meer in staat om te weten waar onze potentiële doelgroepen zich bevinden, waar hun interesses liggen en hoe ze te bereiken zijn. Waar mogelijk ondersteunen de instellingen elkaar in marketing en PR-acties. Omwille van Diversiteit & Inclusie wordt nadrukkelijk géén onderscheid gemaakt tussen autochtonen en mensen met een andere culturele achtergrond. Willem Twee beseft dat juist het vermijden van het onderscheid de drempel voor een brede gevarieerde publieksgroep verlaagt. De inzet van het Culturele Doelgroepenmodel voorkomt op termijn het spreekwoordelijke schieten met hagel en maakt gerichte marketingstrategieën mogelijk waarmee we specifieke doelgroepen heel trefzeker kunnen bereiken. Dit is een *ongoing* traject dat wij met ingang van 2024 steeds meer organisatiebreed implementeren.

Willem zet dit jaar via *Survey Monkey* surveys op in Den Bosch en omgeving om in kaart te brengen wat publiek interesseert als het gaat om vrijetijdsbesteding en wat voor beeld men heeft bij het onderwerp muziek en kunst. Door een breed onderzoek uit te zetten onder het Bossche publiek ontdekken we op welke wijze Willem Twee hierop met marketing en communicatie kan aansluiten, evenwel zonder afbreuk te doen aan ons profiel. Door het publiek beter te begrijpen kunnen we de perfecte brug maken naar het aanbod van Willem Twee. Dit doen we door te verkennen wat de behoeften van het publiek zijn, maar ook door te onderzoeken hoe het publiek het liefst wordt aangesproken. Zo spreken we zoveel mogelijk de taal van ons publiek.

We onderkennen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid door o.a. i.s.m. *Stg. Met je hart* eenzame ouderen elke week op rondleidingen, tentoonstellingen en concerten te trakteren, aan *Quiet Den Bosch* 4 gratis tickets per concert voor minvermogenden te reserveren, en met de LHBTIQ+-ers de mogelijkheden te verkennen voor queer en drag-up events.

We beschouwen en benaderen artiesten en kunstenaars intussen als onze waardevolle ambassadeurs die via hun persoonlijke, veelal online kanalen Willem Twee een nog explicieter gezicht geven in de muziek- en kunstwereld.

Willem Twee onderscheidt inmiddels een aantal specifieke doelgroepen, zowel bestaande als beoogde doelgroepen:

- *Liefhebbers en makers van muziek en beeldende kunst*

Deze doelgroep heeft een gemiddelde leeftijd tussen de 45 en 65 jaar, is hoogopgeleid, (fulltime) werkend, welvarend, en is zelf vaak actief in kunst en cultuur. Ze bezoeken regelmatig een tentoonstelling, voorstelling of concert en zijn goed op de hoogte van het aanbod.

- *Nieuwsgierige bezoekers en makers*

Publiek tussen 25-45 jaar, middelhoog tot hoog opgeleid, dat zijn vrije tijd voor een belangrijk deel aan cultuur besteed, uitdagingen opzoekt en graag (online) zijn ervaringen deelt met anderen.

- *Leergierige bezoekers en makers met een behoefte aan verdieping en kennis*

We vinden hier zowel een jonger publiek, dat vol in ontwikkeling en op zoek is naar nieuwe, bijzondere ervaringen, als een iets ouder publiek, dat continu op zoek is naar zelfontwikkeling en een bijzondere ervaring en een intensieve belevenis.

Willem Twee Poppodium en Willem Twee Toonzaal

De negatieve effecten van corona op de publiksaantallen lijken inmiddels achter ons te liggen. We zien een gestage toename van bezoekers. De concerten in Poppodium en Toonzaal trokken in 2023

24.273. De eerste cijfers van 2024 rechtvaardigen een verwachte groei van 5 tot 10% in het komende jaar.

Willem Twee Studio's

De uitbreiding van de Willem Twee studio's met individuele werkplekken, een workshopruimte en een slaapplek voor de artists in residence, biedt soulaas voor een gestage groei van het aantal mensen dat de komende jaren in de studio's actief zal zijn. We denken met de workshops, de verhuringen en de concerten zo'n 4.000 mensen per jaar te bereiken.

Willem Twee Kunstruimte

Met zijn buitengewone programmering neemt de Kunstruimte een unieke plaats in in de regionale, maar zeker ook landelijke kunst, door kunstenaars uit te nodigen om ter plekke monumentale kunst te ontwikkelen, specifiek voor onze tentoonstellingsruimte. Deze uitdaging voor kunstenaars geldt in zekere zin ook voor het publiek dat meer en meer (ca. 17.000 in 2023) zijn weg vindt naar onze expo's en zich genoeglijk laat verrassen door de unieke kunstwerken. In de toekomst richten wij ons op een bezoekersgroei van minimaal 10% per jaar.

Communicatie

- Website (online)

Ons gehele programma wordt via willem-twee.nl gepresenteerd. In het agendaoverzicht kun je kiezen om alle activiteiten te bekijken of per genre te filteren. De website werd in 2023 bekeken door 608.000 bezoekers die zorgden voor een conversie van 27.068 (let wel: dit zijn de resultaten van het geheel van Calls To Action).

- Nieuwsbrief (online)

Wekelijks bereiken we meer dan 27.500 geregistreerde abonnees met onze nieuwsbrieven waarin elke van onze disciplines (muziek, kunst en studio's) uitgebreid over het voetlicht wordt gebracht. De *open rate* van de nieuwsbrieven is 22% (15 tot 26% is in internationaal opzicht hoog), met een *click rate* van 1,46% (hoog is 1,2 tot 5%).

- Sociale media (online)

Willem Twee heeft bij de social media een splitsing in de verschillende disciplines gemaakt, zodat de volgers precies de content aangeboden krijgen waar ze interesse voor hebben. Willem Twee bedient zich op professionele wijze van de sociale mediakanalen en volgt de ontwikkelingen daarin op de voet, om zich te verzekeren van maximale aandacht (Facebook 481.801 bezoekers, Instagram 87.032). Onze content creator houdt het langetermijn-overzicht op de online uitingen van Willem Twee. Zo kan er gerichter verdiepende en verrijkende content gemaakt worden. We rekenen op een stijging van 10% van het aantal social media bezoekers

- Augmented reality (online)

We zetten samen met Theater aan de Parade met *Augmented Reality* dit kalenderjaar een modern en opvallend marketinginstrument in om op verschillende plekken in de stad jongeren, toeristen en voorbijgangers te duiden op onze activiteiten. QR-codes op posters of andere media-uitingen lanceren op smartphones of tablets korte virtuele presentaties van verwachte events.

- Drukwerk (offline)

Maandelijks wordt door Flyerman een poster verspreid onder circa 100 locaties (culturele instellingen, horecabedrijven etc.) met het maandprogramma van Willem Twee. Daarnaast verspreiden we met hulp van vrijwilligers en per post maandelijks 3000 flyers, gewijd aan specifieke tentoonstellingen en concerten, op 150 locaties, regionaal en landelijk.

Een maandelijks programmabanner van 2 x 2 m. hangt aan de zijkant van ons pand, waarop een aantal hoogtepunten van die maand wordt uitgelicht.

Jaarlijks verschijnt bovendien in nauwe samenwerking met Theater aan de Parade een seizoensbrochure waarin met name onze klassieke concerten en jazzconcerten uitvoerig worden belicht.

- Google Analytics en Google Adds (online)

Met de data-analyse via Google Analytics zijn we meer en meer in staat om gerichte PR-campagnes uit te zetten. We verkrijgen inzicht over het effect van onze online inspanningen en de conversie die ze tot gevolg hebben. Ondersteund door *Afdeling Online* (specialist in Digitale Marketing) formuleren de marketingafdeling in nauwe samenwerking met programmeurs en curators gerichte PR-teksten voor een optimaal SEO-effect, en zetten we in op een zo effectief mogelijke gebruik van Google Adds om onze activiteiten via online advertenties optimaal over het voetlicht te brengen.

De huidige AVG-wetgeving voorkomt een verplichte opgave van persoonsgegevens door onze bezoekers, maar door in ruil voor een vrijwillige opgave van gegevens aantrekkelijke incentives aan te bieden (bijv. een gratis toegangsticket, korting op een lunch) verzamelen we evenwel steeds meer bruikbare informatie die een helder beeld verschaft van onze bezoekers.

Marketingstrategieën

- Keurmerk voor kwaliteit

De tentoonstellingen en concerten die per seizoen worden georganiseerd worden marketing-technisch in dezelfde stijl opgemaakt zodat een herkenbaar beeld van onze organisatie ontstaat. De huisstijl van Willem Twee wordt gehanteerd als een herkenbaar keurmerk dat voor kwaliteit, verrassing en avontuur staat. De vormgeving is in handen van ons eigen communicatieteam, zodat de consistentie van onze uitingen gewaarborgd wordt. Op deze manier maken wij duidelijk aan ons publiek hoe onze artistieke activiteiten niet alleen op inhoudelijke maar ook op visuele wijze verband houden met elkaar.

- Persstrategie

Willem Twee constateert dat de muziek- en kunstkritiek in Nederland sterk verandert en alle podia en tentoonstellingsruimten wedijveren om media-aandacht. Daarom is ervoor gekozen om niet louter een persbericht te versturen naar ons vaste bestand van 400 adressen (kranten, bladen, tv en radio). Om onze inhoudelijke binding met de pers te versterken, worden perscontacten zoveel mogelijk persoonlijk benaderd via e-mail, of fysiek per post. Dit is een lange-ademaanpak waarvan wij verwachten dat die op termijn zijn vruchten zal afwerpen in de vorm van aandacht in de belangrijkste media.

- Sociale media verdieping

De sociale media campagnes spitsten zich in het verleden toe op de aankondiging van concerten en tentoonstellingen. De bedoeling is om die aanpak te verleggen naar een hoger niveau en daar ook de advertenties via *Meta* op in te zetten. We richten ons voortaan niet zozeer op losstaande concerten of expo's, maar op de bredere concert- en expolijnen (binnen welk genre past een concert, binnen welk thema past een expositie) die aansluiten op de specifieke interesses van bezoekers. Een volgend niveau is het bestendigen van het merk Willem Twee: we presenteren niet alleen ons programma via social media, maar bouwen aan onze community door interviews met artiesten, vrijwilligers en bezoekers, back stage inkijkjes, context articles etc.

- Dynamische content van nieuwsbrieven

De inzet van onze nieuwsbrieven zal in de nabije toekomst een verandering ondergaan en verschuiven van starre inhoud naar een zeer bezoekersvriendelijke, dynamische content: de interesse van de ontvanger is voortaan leidend voor de content van de nieuwsbrief.

- Herinrichting marketing-afdeling

De bijzondere kwaliteit van de huidige exposities, de groeiende belangstelling van bezoekers voor onze concerten, maar ook de toenemende internationale betekenis onze studio's, vragen intussen om gespecialiseerde, professionele en daarmee meer trefzekere marketingstrategieën. Binnen de afdeling wordt daarom extra tijd vrijgemaakt voor een voortdurende, nauwgezette bestudering en strategische interpretatie van onze eigen database. Het hybride karakter van Willem Twee vraagt om specialistische aandacht. We overwegen daarom om in 2024 een dedicated marketeer aan te stellen

die zich specifiek richt op data-analyse en nauwgezet marktonderzoek voor onze Kunstruimte, om op die manier een vergroting van het kunstpubliek te bereiken.

- De intensieve samenwerking met Theater aan de Parade – die zich o.a. uit in de aanstelling van een gezamenlijke programmeur klassiek en hedendaags, verschillende co-producties zoals *Festival Horn of Plenty* en wederzijdse marketingondersteuning –, leidt tot een grotere naamsbekendheid van onze organisatie en tot een forse verbreding van ons publiek.

IV. ORGANISATIE

Inrichting organisatie

De organisatievorm van Willem Twee muziek en beeldende kunst is een stichting met een raad van toezicht en een bestuurder/directeur. De raad van toezicht bestaat uit voorzitter Winnie Sorgdrager (minister van Staat), Henk van der Meulen (componist, ex-bestuurder/directeur Koninklijk Conservatorium Den Haag), Ruud van de Ven (bestuurder Pensioenfonds van Lanschot), Hanneke Pepers (ondernemer marketing) en Marcel Kranendonk (zelfstandig adviseur in de cultuur). De directeur/bestuurder is Henri Broeren die wordt bijgestaan door adjunct-directeur Jaap Houdijk. Voor de vastlegging van deze structuur is er een reglement van de raad van toezicht en een directiereglement die beide op de website zijn gepubliceerd.

De organisatie is in drie delen opgesplitst (inhoud, verhuur & horeca en ondersteunende diensten). De afdeling inhoud wordt onderverdeeld in de muziek, beeldende kunst en studio's. De afdeling verhuur & horeca kent geen onderverdeling en de afdeling ondersteunende diensten bestaat uit personeelszaken, communicatie/ict, beheer gebouwen en techniek. Ook het organigram van de organisatie is gepubliceerd op de website. Alle functies vallen binnen de cao van de Vereniging van Nederlandse Poppodia en Festivals (VNPF) en Willem Twee is ook lid van de werkgeversvereniging van de VNPF: de WNPV. De taken en verantwoordelijkheden van iedere individuele werknemer zijn in het contract met hem of haar vastgelegd.

Bij Willem Twee muziek en beeldende kunst werken in totaal 34 mensen en 110 vrijwilligers. De bezetting is in totaal 17,5 fte. Het aantal werknemers in vaste dienst bedraagt 18 (10,5 fte), in tijdelijke dienst 16 medewerkers (7 fte).

verhuur

Een belangrijk onderdeel van de organisatie is de verhuurafdeling. Vergaderkamers, kantoren en zalen worden met toenemend succes verhuurd; inmiddels bijna 600 keer per jaar. Met een omzet van ruim een half miljoen draagt de verhuur & horeca-afdeling sterk bij aan het succes van Willem Twee. De organisatie wordt er steviger van want het levert een betere financiële positie op en meer stabiele personele omstandigheden die ten goede komen aan de inhoudelijke doelstellingen van de organisatie. Door de verhuringen komen ook veel meer mensen naar Willem Twee en heeft dit een positief effect op het aantal bezoekers van de exposities, op de omzet in het eetcafé én op de kaartverkoop van de evenementen.

Social Return

Willem Twee draagt zorg voor een gedeeltelijke social return van de subsidiegelden. Dit doen we door de volgende investeringen en acties:

- In de groep van 110 vrijwilligers bevinden zich veel mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. We proberen hen zoveel mogelijk bij de dagelijkse werkzaamheden te betrekken, geven vergoedingen waar relevante werkzaamheden worden verricht en nodigen hen als eerste uit te solliciteren bij nieuwe vacatures. Dat beleid heeft de afgelopen jaren geleid tot 6 vaste arbeidscontracten bij Willem Twee.

- We leiden de vrijwilligers op in diverse vakgebieden (licht- en geluidstechniek, horeca) zodat de ervaringen die ze opdoen in een eventuele baan elders of bij Willem Twee van pas komen;

- We bieden organisaties die zich op sociaal-maatschappelijk vlak inzetten voor de zwaksten in de samenleving, de ruimte om kantoor te houden en te vergaderen tegen een sterk gereduceerde prijs;

- Een deel van de programmering is gratis of voor een lage prijs toegankelijk om iedereen de mogelijkheid te bieden te kunnen genieten van live-muziek. Op de World Press Photo tentoonstelling na, zijn alle exposities gratis te bezoeken;

- Ieder concert stellen we (via de organisatie Quiet Den Bosch) vier kaarten beschikbaar aan mensen die het moeilijk kunnen betalen;
- De openbare werkruimte in de Spiegelzaal en de individuele werkplekken in de Kunstruimte zijn gratis toegankelijk voor eenieder die daar wil werken;
- We hebben permanent drie à vier staageplekken beschikbaar voor scholieren en studenten.

V. REFLECTIE OP DE CODES

Code Cultural Governance

In het reglement van de Raad van Toezicht is vastgelegd dat in het jaarverslag door de Raad van Toezicht en directie wordt gerapporteerd in hoeverre de stichting voldoet aan de principes en bijbehorende aanbevelingen van de Code Cultural Governance. Voorzover dit niet het geval is, wordt dit beargumenteerd/uitgelegd. De code is vanaf de oprichting van Willem Twee muziek en beeldende kunst leidraad geweest voor het inrichten en voeren van de organisatie. De organisatie heeft de governance hoog in het vaandel staan en voldoet op alle punten aan de principes die daarbij horen. Verder is een veilige werkomgeving voor Willem Twee een belangrijk gegeven en is wekelijks onderwerp van gesprek bij de evaluaties van de concerten. Een ruime groep van betrokken medewerkers volgt jaarlijks een BHV-cursus, de locaties zijn uitgerust met alarminstallaties, AED's, duidelijke vluchtroute-aanduidingen en alle noodzakelijke apparatuur voor brandveiligheid. De contouren van het beleid zijn vastgelegd in een kort beleidsnotitie die op de website is gepubliceerd.

Fair Practice Code

Willem Twee muziek en beeldende kunst is lid van de VNPF en de WNPF. Beide streven naar een toekomstbestendige popsector. Daar horen een professionele beroepspraktijk en een verantwoorde interactie tussen vraag naar en aanbod van arbeidskrachten bij. Daarom onderschrijven VNPF en WNPF – en daarmee Willem Twee - de Fair Practice Code en de vijf kernwaarden die daaraan ten grondslag liggen: solidariteit, diversiteit, vertrouwen, duurzaamheid en transparantie. Ook is Willem Twee muziek en beeldende kunst aangesloten bij de belangenverenigingen de Zaak Nu (voor de beeldende kunst), Kunsten '92 en De Kunst van Brabant (beide voor de kunsten in het algemeen), die zich op landelijk en provinciaal niveau hard maken voor een gezonde kunstsector. Werknemers zijn in tijdelijke of vaste dienst bij Willem Twee en vallen daarmee onder de cao voor Nederlandse Poppodia en Festivals. Samen met de Kunstenbond is vastgesteld dat deze cao voldoet aan de FPC. Voor zzp'ers die hun werkzaamheden uitvoeren wordt aan de hand van de rekentool cao lonen naar zzp-tarieven van Platform ACCT en de CAO NPF een eerlijk uurloon berekend. Vanuit de muziektak van Willem Twee is er een traditie in het werken met vrijwilligers. Er zijn ook vrijwilligers bij de kunststruimte betrokken. Er is een vrijwilligersbeleid met duidelijke afspraken over en een omschrijving van de werkzaamheden en de beloning die hiertegenover staat. Door dit helder beleid gaan wij verdringing van arbeid tegen. Willem Twee volgt verder de regelingen voor kunstenaarshonoraria en vergoedingen aan musici en componisten conform de richtlijnen van het Mondriaanfonds, het Genootschap van componisten en de Kunstenbond/NTB waarbij de bedragen voor jazzmusici en klassieke musici een minimumbedrag kennen van 300 euro pp per concert. Voor de popsector worden andere richtlijnen gehanteerd (zoveel mogelijk conform Sena Performers) maar worden bedragen aangepast waar het grote bezettingen, amateur- en semiprofessionele musici betreft. Het afgelopen jaar is een workshoptraject vormgegeven naar aanleiding van een opzet van Kunstloc (in samenspraak met Kunsten '92) waarin de Fair Practice code op maat voor de eigen organisatie wordt uitgewerkt. Uit deze bijeenkomsten kwamen diverse verbeteringen naar voren die we in het kader van de FPC verder konden uitwerken. Die suggesties tot verbeteringen zijn meteen ter hand genomen, uitgewerkt en geïmplementeerd. De belangrijkste verbeteringen en veranderingen betroffen:

- de aanpassing van het organigram van Willem Twee, zodat optimale helderheid ontstaat in de verhouding tussen alle functies;
- het inrichten van een adequate vergoeding voor alle stagiaires (die tot nu toe geen vergoeding ontvingen);
- de formulering van het beleid bij uitbreiding van uren;
- de te veranderen werkwijze waarmee uitval van personeelsleden beter kan worden voorkomen;
- en een verbeterde begeleiding van personeelsleden in hun dagelijkse werkzaamheden.

Toepassing van de code Diversiteit en Inclusie

De code culturele diversiteit en inclusie heeft de afgelopen jaren een grote impact gehad op de organisatie van Willem Twee. Aan de hand van de nulmeting bleek dat er nog veel werk aan de winkel was om onze organisatie meer divers en inclusief te maken. Begin 2022 hebben we een

coördinator aangesteld waarvan we na een half jaar weer afscheid hebben genomen omdat de resultaten van het werk achterbleven bij de verwachtingen. Vervolgens hebben we pogingen ondernomen om een specialist in te huren tezamen met het Theater aan de Parade en de Verkadefabriek. Na diverse gesprekken hierover en externe inventarisaties bleek dit een erg dure en moeilijk te organiseren optie. Het afgelopen jaar hebben we met de hoofden van afdelingen besloten de aanbevelingen binnen de code Diversiteit & Inclusie zelf ter hand te nemen. Dit heeft geleid tot een beknopt beleidsplan, een beleidsdag met het voltallige personeel en een daaruit voortvloeiend plan van aanpak. Het beleidsplan werd gepubliceerd op de website. De belangrijkste punten die daarbij invulling krijgen zijn:

1. Bewustwording van de organisatie door ons de vraag te stellen wat diversiteit en inclusie betekent:
 - a. voor onze visie en doelstellingen?
 - b. voor onze programmering?
 - c. voor de wijze waarop we ons publiek benaderen?
 - d. voor ons eigen personeelsbeleid?
 - e. voor de samenwerking met de buitenwereld?
2. Hoe formuleren we dit in ons beleidsplan?
3. Welke acties moeten we ondernemen om hier handen en voeten aan te geven?
4. Hoe houden we onze koers in de gaten en bewaken we de voortgang?

Een aantal veranderingen is het afgelopen jaar binnen de organisatie al doorgevoerd maar we staan aan het begin van dit proces. Toch maakten die veranderingen de mensen binnen onze organisatie meer bewust van de noodzaak hiertoe. De belangrijkste acties en voorgenomen acties zijn:

Organisatie

- Voor de raad van toezicht is gezocht naar een jong iemand met beperkte bestuurservaring maar die als aspirantlid van de raad een jaar meeloopt en in het werk wordt opgeleid. Die persoon hebben we gevonden in de jonge ondernemer Hanneke Pepers, eigenaar van marketingbureau Creatie maakt alles;
- De Code Culturele Diversiteit en Inclusie wordt met de Raad van Toezicht minimaal een keer per jaar besproken;
- Aanstellen van een nieuwe externe vertrouwenspersoon. Uit de groeiende behoefte naar een objectief en professioneel persoon is gekozen om een externe professionele vertrouwenspersoon aan te trekken via de aangesloten ARBO-dienst;

Personeelsbeleid

- Bij iedere sollicitatieprocedure gaan alle binnengekomen brieven geanonimiseerd worden. De namen worden pas bekend gemaakt na de eerste selectie;

Publiek

- Aanpassing van het rolstoel zodanig dat ook mensen met een fysieke beperking gemakkelijker naar de popconcerten kunnen;

Programmering

- Binnen de programmering een maandelijkse Urban-avond door jongeren zelf laten organiseren;
- de Drag Up Family - een groep Bossche kunstenaars die met queer- en drag-thematiek bezig is – wil in den Bosch een veilige en laagdrempelige plek creëren voor queers. Willem Twee helpt en ondersteunt hen daarbij;

Externe deskundige

- We laten jaarlijks, of zo vaak als nodig, een externe deskundige meekijken naar de diversiteits- en inclusieprocessen die we doormaken, zodat we scherp blijven op de kwaliteit daarvan en de voortgang;

Borging

- De hoofden van afdelingen dragen onder leiding van de adjunctdirecteur zorg voor de implementatie van de uit de beleidsdag voortvloeiende acties. Zij monitoren ook het verloop van de acties.

De uitkomsten van alle acties op de verschillende deelgebieden van diversiteit en inclusie worden verantwoord in het jaarverslag dat in mei door de directeur wordt opgesteld. Binnen de jaarlijkse beleidsdag wordt tijd vrijgemaakt om de stand van zaken op het gebied van diversiteit en inclusie te evalueren en nieuwe impulsen voor het komende jaar te bespreken. De verantwoording binnen het jaarverslag vormt het vertrekpunt voor de evaluatie. De vormgeving van dit beleid en de uitvoering daarvan vergt een investering en een voortdurende bewaking van de verschillende processen. Hierbij helpt de externe deskundige die naar de kwaliteit van de processen kijkt. Het afgelopen jaar hebben we al de nodige stappen gezet maar met het implementeren van een fundamenteel veranderde denk- en werkwijze is een periode van jaren gemoeid en vergt dit voortdurende aandacht.